

Workshop

RODINY S DĚTMI 2018 - 2021

Jana Paloncyová

Naděžda Křečková Tůmová

Olga Nešporová

Kamila Svobodová

V rámci projektu *Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů (2018-2022)*

<https://www.rilsa.cz/projekty/?id=338>

Praha, 14. 12. 2022

Projekt Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů

- Realizace 2018 - 2022
- Projekt je podporován MPSV ČR na základě Rozhodnutí č. 7-RVO/2018 o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
- **Cíl:** Cílem projektu bylo získat komplexní informaci o rodinách, a tím poskytovat kvalitní a aktuální data pro MPSV. Výzkum se každoročně zaměřil prostřednictvím specifických „sond“ na konkrétní typy rodin. Ty byly vybírány dle jejich charakteristik na základě dohody se zadavatelem (MPSV).
- **Covid-19:** propojení projektu *Komplexní výstup o situaci rodin a seniorů* a projektu *Dopady pandemie covid-19 na sólo rodiče* (účelová podpora TAČR; <https://www.rilsa.cz/projekty/?id=384>)

Projekt Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů– metodologie a výstupy

Kvantitativní výzkum:

- **Dotazníková šetření PAPI, CAPI, CAWI (v jednotlivých vlnách dle typů rodin):** v období říjen 2018 – září 2021

Kvalitativní výzkum:

- **Rozhovory s rodiči sledovaných typů rodin:** říjen 2018 – listopad 2021
- **Rozhovory se sólo rodiči (TA ČR):** únor – březen 2021, duben 2022
- **Rozhovory s rodiči z úplných rodin:** červen – září 2022

Hlavní výsledky projektu:

- **Workshop:** prosinec 2022
- **Kniha:** prosinec 2022

Výsledky šetření

KOMPLEXNÍ VÝZKUM O SITUACI RODIN A SENIORŮ

ZÁKLADNÍ STRUKTURA SOUBORU RODINY 2018 - 2021

RODIČOVSTVÍ

FINANČNÍ A MATERIÁLNÍ SITUACE, vč. BYDLENÍ

Naděžda Křečková Tůmová

Koho porovnáváme?

5 typů rodin s předem definovanými charakteristickými znaky – liší se především počtem dětí a jejich příbuzenským vztahem k dospělým členům rodiny (vlastní x nevlastní)

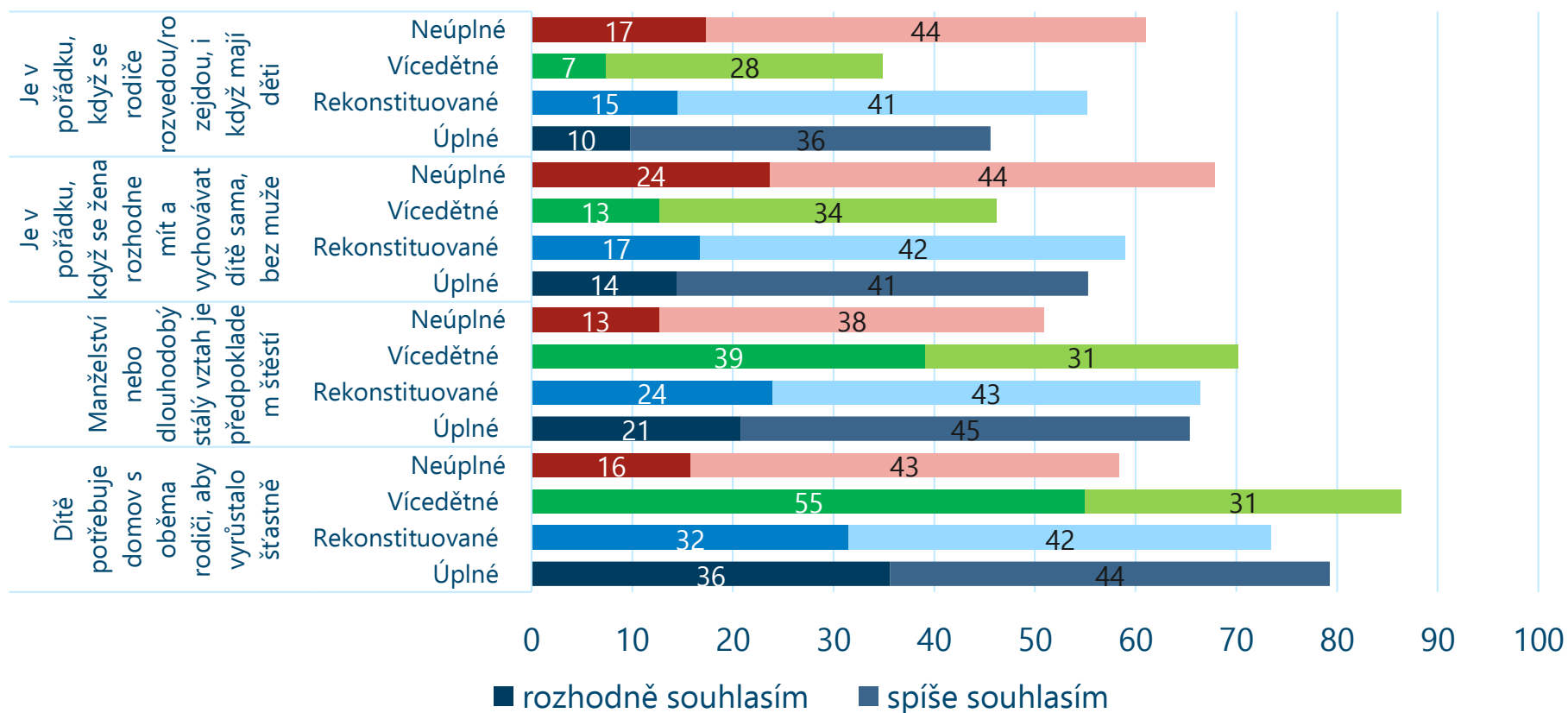
Celkem pracujeme s daty o 7 016 rodinách (soubor Rodiny 2018 - 2021):

- **Vícedětné rodiny, 2018** (N = 1095) - minimálně tři děti, které jsou biologickými dětmi obou rodičů (platí pro ÚR), u obou rodičů vyloučeny děti z předchozích vztahů, zahrnuty i děti adoptované a v dlouhodobé pěstounské péči
- **Rekonstituované rodiny, 2018** (N = 861) - alespoň jeden z rodičů je minimálně jednomu dítěti v rodině nevlastním, počet dětí není omezen
- **Neúplné rodiny, 2019** (N = 1055) - maximálně dvě děti, rodič bez trvalého soužití s partnerem
- **Bezdětné osoby, 2020** (N = 2089) - vyloučeny vlastní i nevlastní děti, vč. těhotenství respondentky či partnerky
- **Úplné rodiny, 2021** (N = 1916) - maximálně dvě děti, které jsou biologickými dětmi obou rodičů, zároveň žádný z rodičů nemá nezaopatřené děti z jiných vztahů

Co je pro jednotlivé typy rodin typické?

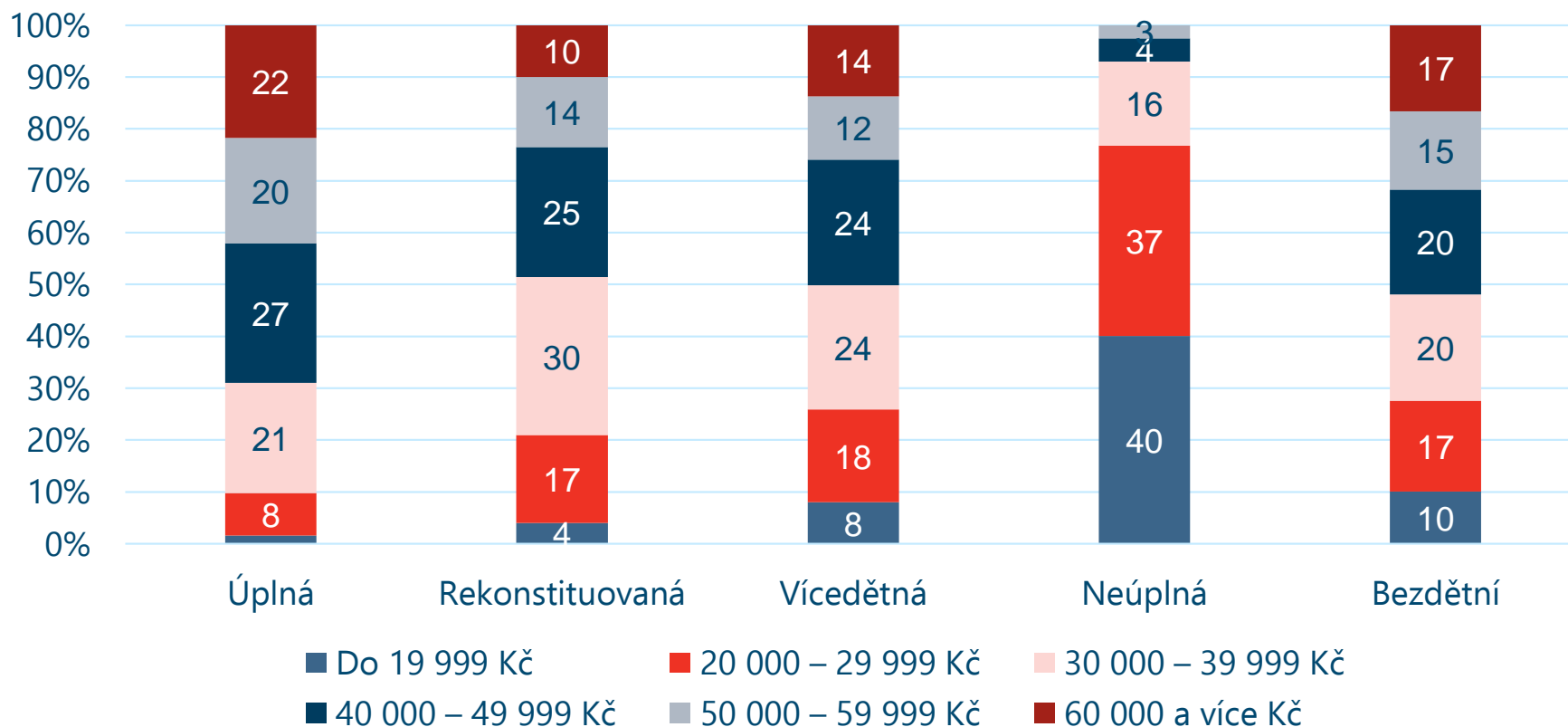
- **Úplné a vícedětné** rodiny - vysoký podíl sezdaných párů, mezi dětmi často zastoupeny děti z nejmladších věkových kategorií
- **Rekonstituované** rodiny - častěji nesezdané soužití partnerů a oba v páru s nižšími stupni vzdělání, jednoduché rodiny mají častěji děti vyššího věku, vícedětné častěji pečují o nejmladší dítě do tří let (zpravidla se jedná o dítě se současným partnerem)
- **Neúplné rodiny** - pečují celkově o starší děti (nejmladší děti v těchto rodinách jsou častěji již školního věku, u jednoduchých neúplných rodin je nejvíce takových, které vychovávají středoškoláka)
- **Bezdětné osoby** - oproti ostatním respondentům mladší (stanovena věková hranice pro zařazení do výzkumu) a poměrně malé je zde zastoupení osob žijících v manželství

Rodina a rodičovství (v %)

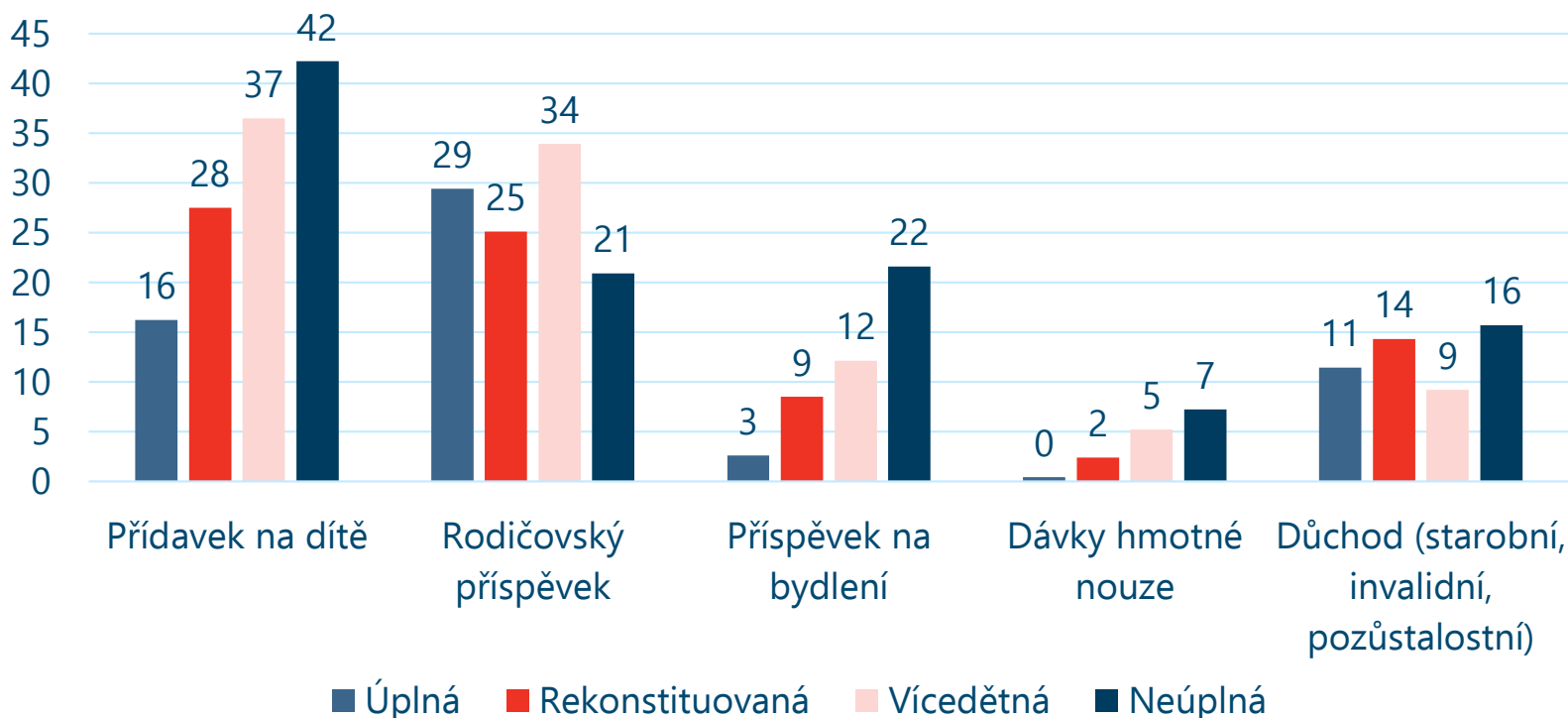
- **úplné a rekonstituované rodiny** jsou názorově podobné
- **vícedětné rodiny** se klaní k tradičnějším hodnotám a úzkému partnerskému sepětí
- **neúplné rodiny** se vyznačují vyšší mírou tolerance k alternativám rodiny, především pak rodinám s jedním rodičem a vyšší akceptací řešení partnerských neshod rozchodem či rozvodem

Celkový čistý měsíční příjem domácnosti (v %)

- na celkově špatnou finanční situaci **neúplných rodin** má vliv především nižší počet přispívajících do rodinného rozpočtu
- vůbec v nejhorší situaci jsou **neúplné rodiny** s dětmi do tří let věku, rodičů s nejnižšími stupni vzdělání a rodiny žen - samoživitelek

Pobírání vybraných sociálních dávek (v %)

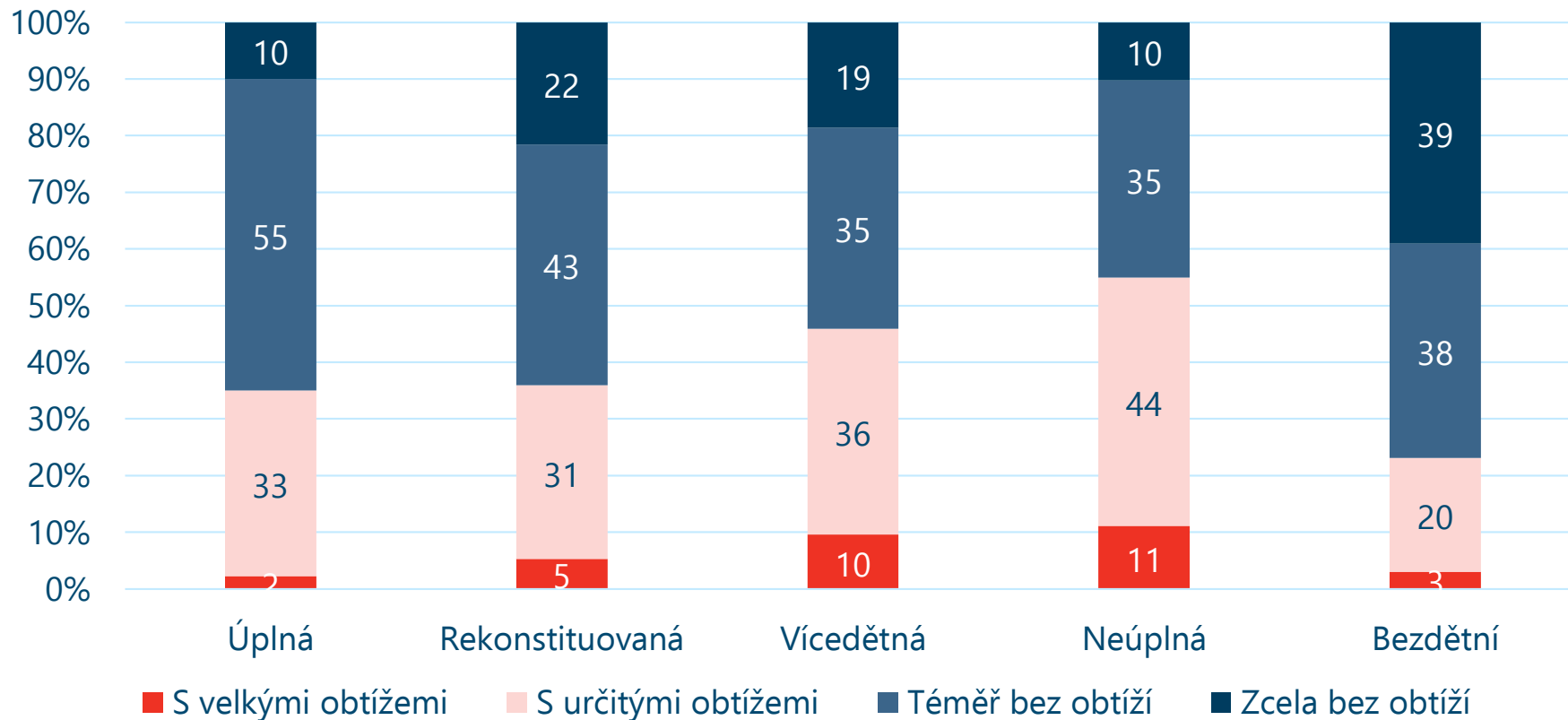

- zahrnuty jsou pouze odpovědi „ano“, tj. respondent nebo jiný člen domácnosti danou dávkou pobírá
- **neúplné rodiny** čerpají příspěvky vázané na zhoršenou finanční situaci (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, dávky hmotné nouze)
- **vícedětné rodiny** čerpají nejčastěji rodičovský příspěvek (nejvíce nejmladších dětí do 3 let)
- součástí rozpočtů **rekonstituovaných a neúplných rodin** je častěji důchod (pozůstalostní/starobní)

Půjčky

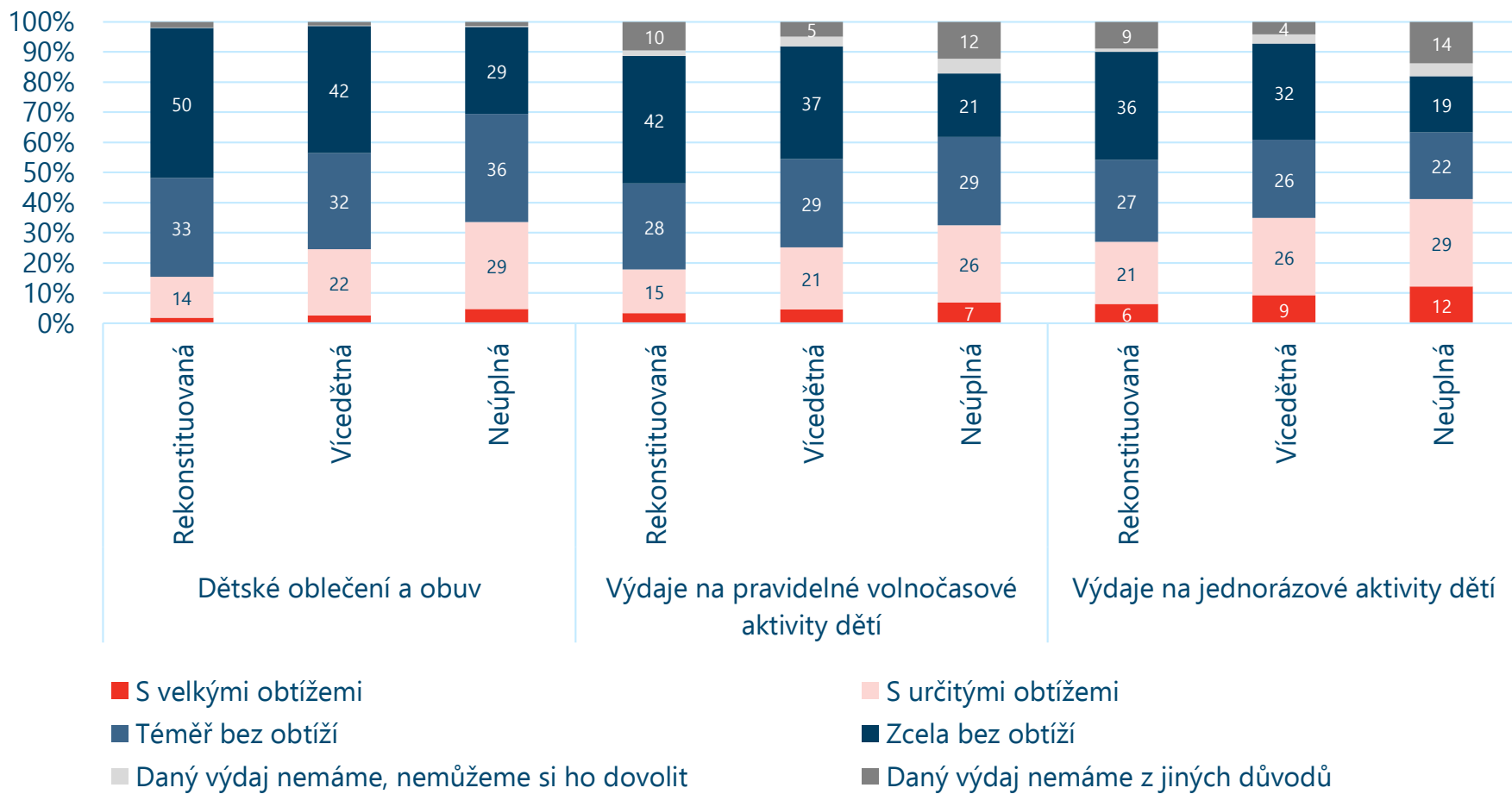
- **Půjčku, úvěr nebo hypotéku** splácely dvě třetiny úplných rodin, tři pětiny rodin rekonstituovaných a o něco méně rodin vícedětných (57 %). Bezdětných a rodin sólo rodičů s tímto závazkem byly shodně dvě pětiny
- Napříč všemi typy rodin splácely půjčku, úvěr či hypotéku signifikantně častěji **rodiny s nejmladšími dětmi ve věku do 3 let** – s výjimkou sólo rodičů šlo o mladé rodiny, které tímto způsobem **řešily svou bytovou situaci**
- Mezi **samoživiteli** byl také ve srovnání s rodinami rekonstituovanými a vícedětnými pouze poloviční podíl rodin, které nějakou formou půjčky řešily svou bytovou situaci a **více takových, kteří se zadlužili, aby zajistili běžné potřeby rodiny**
- Se zvládnutím půjček měla obtíže více než polovina sólo rodičů. Téměř pětina je označila za značné

Schopnost hospodařit s dostupnými finančními prostředky (v %)

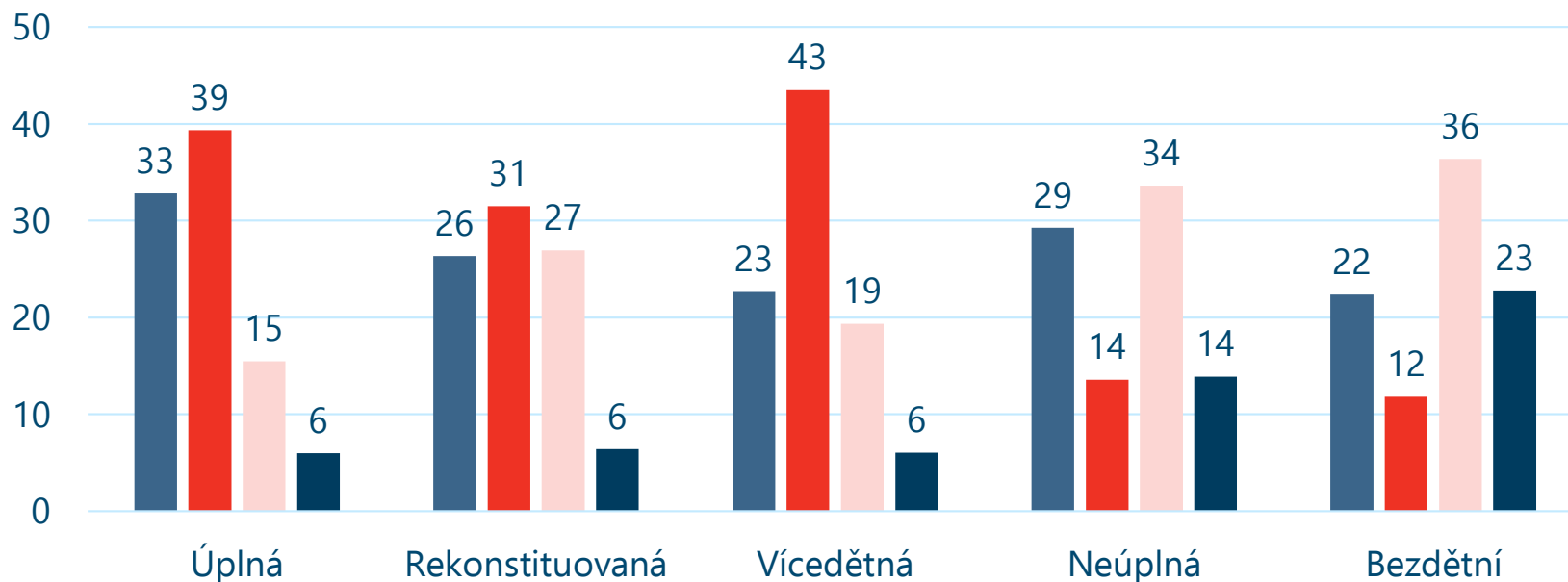
- bezproblémové hospodaření s rodinným rozpočtem je ve všech typech rodin vyšší u osob vzdělanějších, starších a roste i s věkem nejmladšího dítěte v rodině
- lépe své finance zvládají rovněž lidé výdělečně činní a z domácností s vyššími celkovými čistými měsíčními příjmy

Zvládání vybraných výdajů na děti (%)

- největší obtíže s hrazením všech uvedených výdajů měly bez ohledu na typ rodiny s nízkými příjmy, příjemci sociálních dávek a domácnosti, které samy sebe vnímají jako chudé

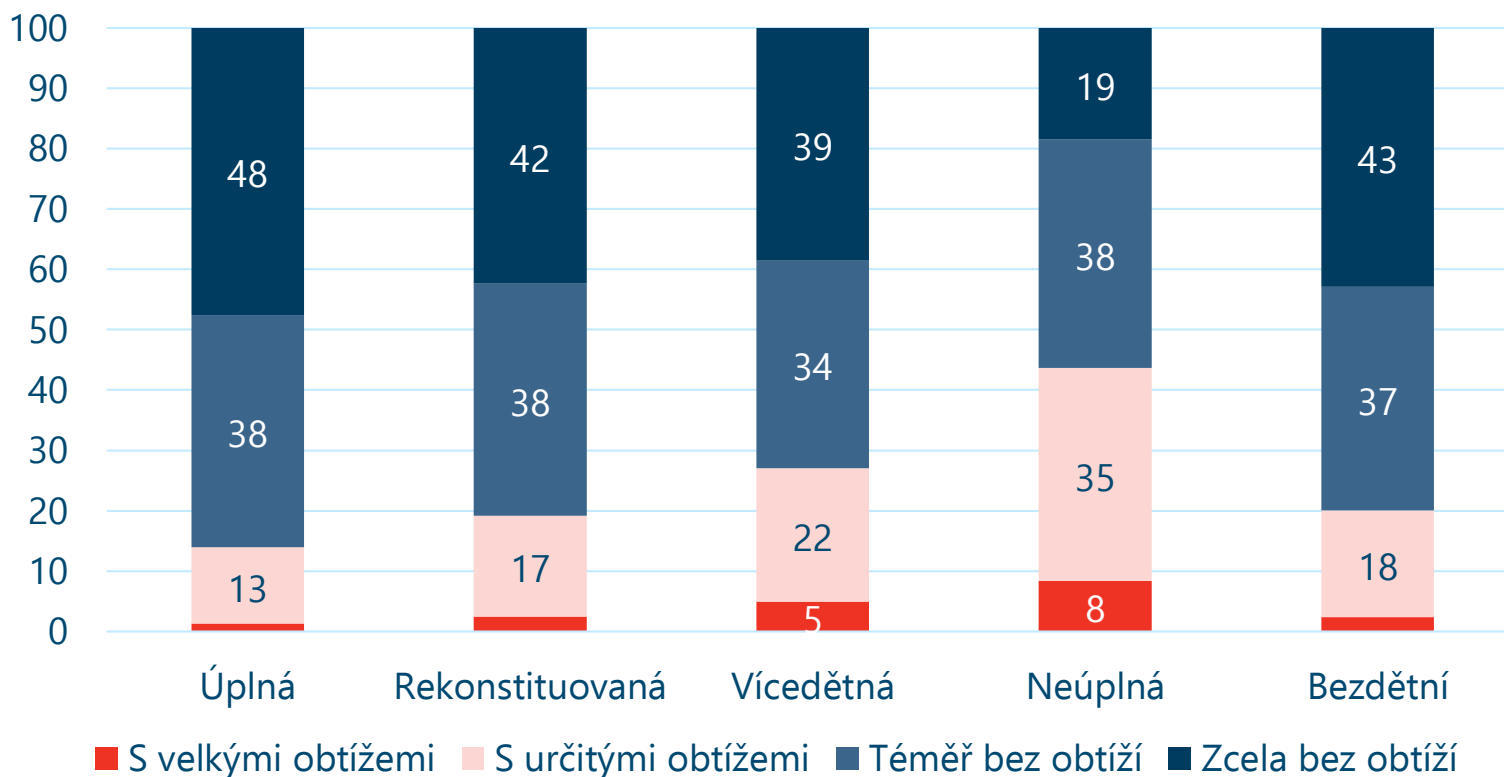
Typ bydlení (v %)

- V bytě v osobním vlastnictví respondenta, partnera nebo obou
- V rodinném domě v osobním vlastnictví respondenta, partnera nebo obou
- V nájemním bytě/pronajatém domě
- V bytě / domě rodičů (prarodičů nebo jiných příbuzných) respondenta nebo partnera

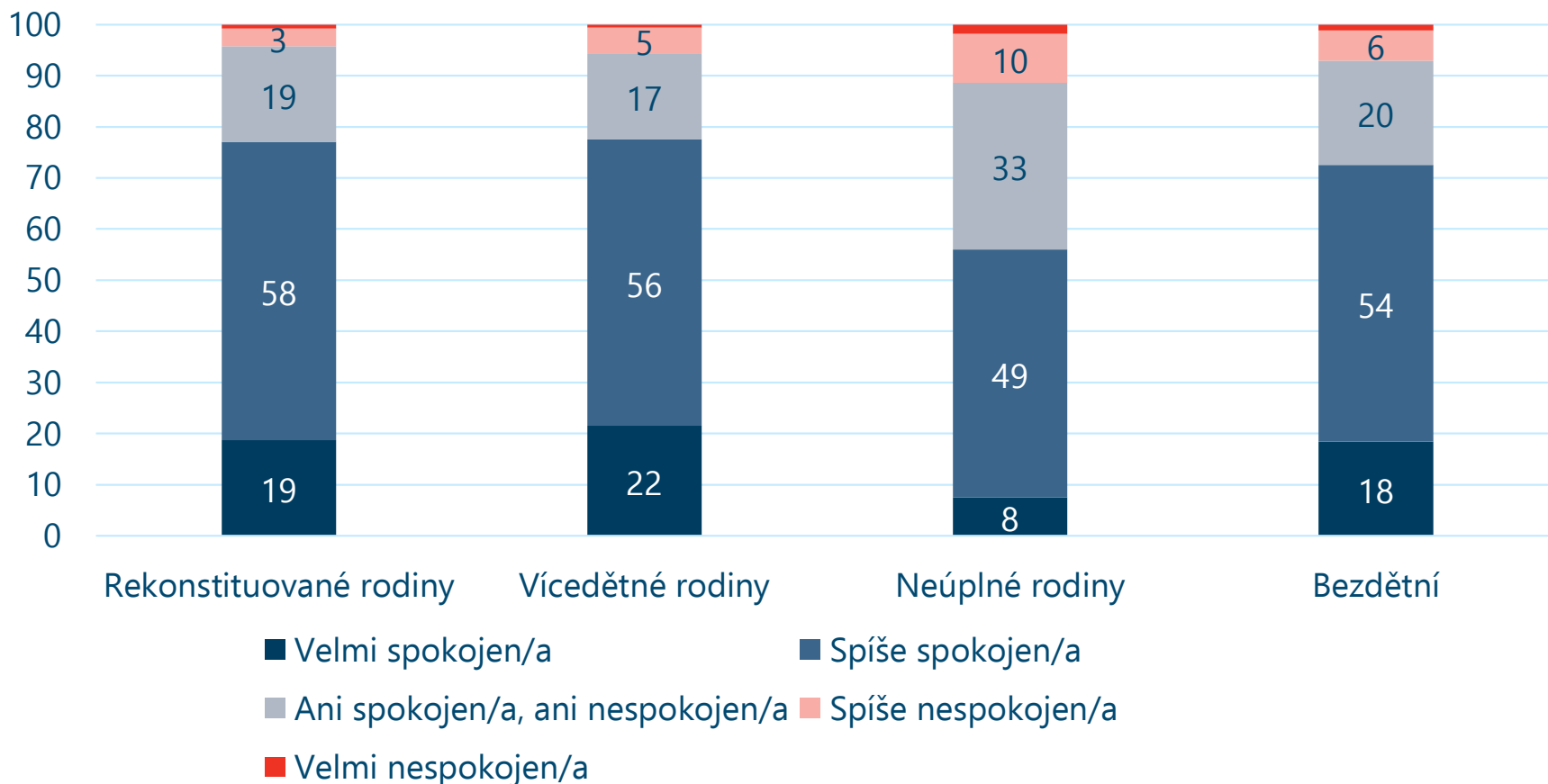
- *dopočet do 100 % představuje družstevní a jiné bydlení*
- s příjmem roste u všech typů rodin podíl vlastnického a klesá podíl nájemního bydlení
- u bezdětných osob nejsou v typu bydlení jednotlivých příjmových kategorií takřka rozdíly

Obtíže s hrazením nákladů na bydlení (v %)

- napříč všemi typy rodin pociťovaly častěji obtíže osoby s nižšími stupni vzdělání a mladší
- míra obtíží u rodin všech typů klesá s rostoucím celkovým příjmem domácnosti
- **ve všech typech rodin pociťují největší obtíže s náklady na bydlení ti žijící v nájemním sektoru**

Spokojenost se životem (v %)

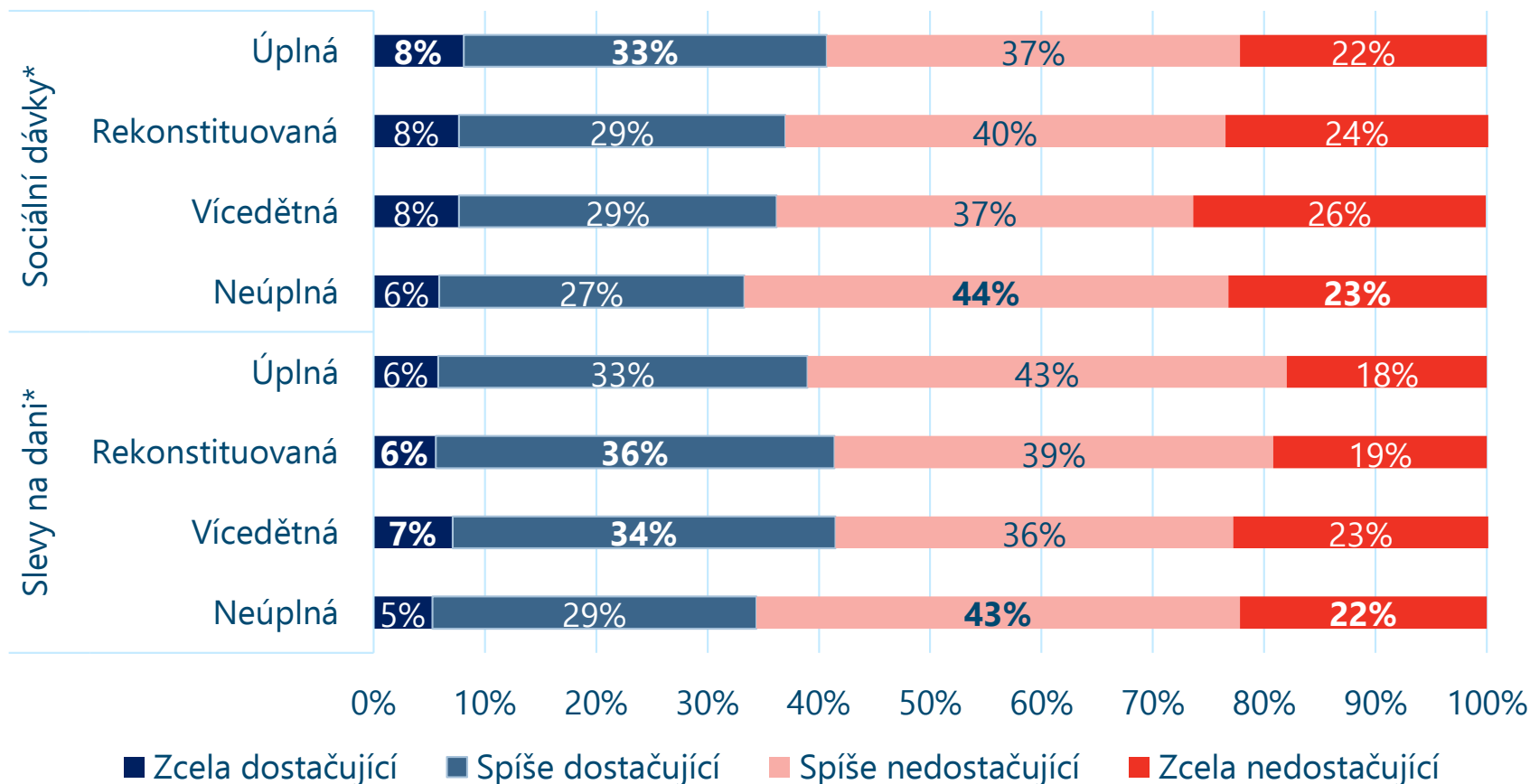

- na celkovou spokojenost se životem mají bez ohledu na typ rodiny signifikantní vliv sociodemografické charakteristiky, jejichž společným jmenovatelem je ekonomická situace rodiny
- dalším vlivným faktorem je vzdělání a socioekonomická aktivita respondenta

HODNOCENÍ A PREFERENCE STÁTNÍ PODPORY

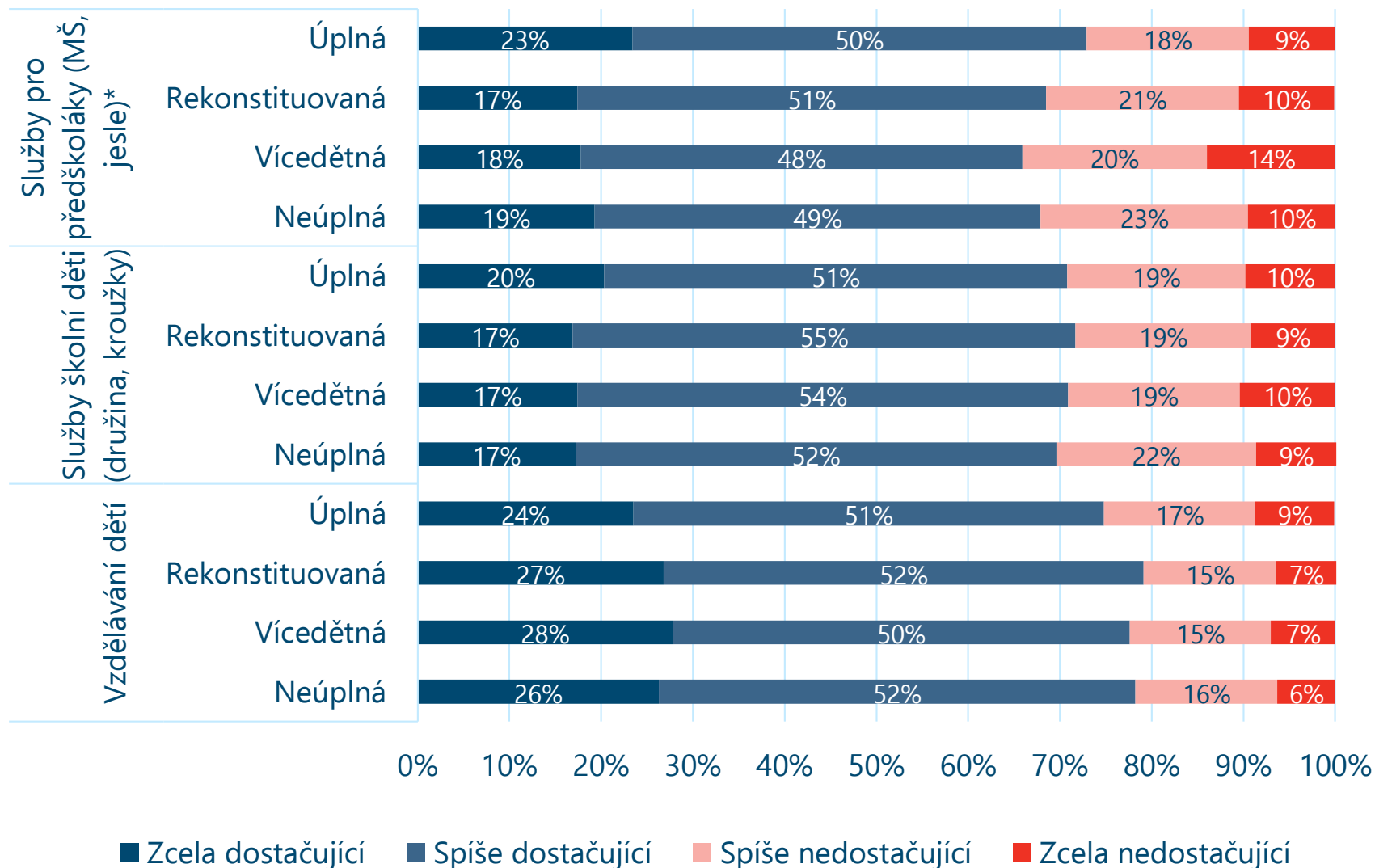
Olga Nešporová

Hodnocení poskytnuté finanční podpory (sociální dávky a daňové slevy)

*Pozn.: Jako příklady sociálních dávek byly uvedeny porodné, rodičovský příspěvek a přídavky na děti.
Pouze odpovědi rodičů, kteří dané služby hodnotili, N = 3 964 a 4 132.*

Hodnocení služeb péče, výchovy a vzdělávání dětí

Pozn.: Pouze odpovědi rodičů, kteří dané služby hodnotili, N = 4 019, 3 733 a 3 844.

Preferované typy podpory rodin s dětmi (srovnání průměrných hodnot na sedmibodové škále)

	Průměrné hodnocení – různé typy rodin				Služby/daňové úlevy (7)	Anova Sig.
	Úplná	Rekonstituovaná	Vícedětná	Neúplná		
Peníze/dávky (1)						
Rodinám s dětmi především poskytovat <u>peněžní podporu</u>	4,66	4,16	4,11	4,22	Rodinám s dětmi především pomáhat <u>službami</u> (např. mateřské školy, družiny)	0,000
Podporovat rodiny s dětmi <u>sociálními dávkami</u>	5,07	4,70	4,72	4,36	Poskytovat rodinám s dětmi <u>daňové úlevy</u>	0,000

Jak by měla být zabezpečena podpora rodin s dětmi?

Výsledky výzkumu

ÚPLNÉ A NEÚPLNÉ RODINY V DOBĚ PANDEMIE COVID-19

VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍCH ŠETŘENÍ

Kamila Svobodová

Porovnání dvou kvantitativních šetření 2021

➤ rodiče samoživitelé s nezaopatřenými dětmi

květen/červen 2021, 1 135 respondentů

projekt *Dopady pandemie covid-19 na sólo rodiče* (podpořen Technologickou agenturou ČR)

rodiny, kde žil jeden z rodičů sám (bez partnera či partnerky) se svými nezaopatřenými dětmi, a to po dobu delší než dva roky, mohl bydlet s jinými osobami (rodiče apod.) pouze rodiče, kteří o dítě pečovali po většinu dnů v měsíci, či se s druhým rodičem v péči o dítě či děti rovnoměrně střídali

➤ úplné rodiny s nezaopatřenými dětmi

září 2021, 2 295 respondentů

projekt *Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů*

rodiče nezaopatřených dětí, žijící v manželském či partnerském soužití s dětmi a sdílející společnou domácnost nejméně tři roky
děti v domácnosti nemusely být biologickými dětmi obou rodičů

→ **spojený datový soubor *Úplné a neúplné rodiny během pandemie covid-19*; 3 430 respondentů**

Struktura výzkumného souboru

oporou SLDB 2011, kvótní výběr

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny	
	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)
Pohlaví				
muž	1 107	48,2	179	15,8
žena	1 188	51,8	956	84,2
Vzdělání				
bez maturity	607	26,4	346	30,5
s maturitou	919	40,0	521	45,9
VOŠ, VŠ	769	33,5	268	23,6
Počet nezaopatřených dětí				
jedno	1 035	45,1	748	65,9
dvě	1 056	46,0	334	29,4
tři a více	204	8,9	53	4,7
Věk nejmladšího dítěte				
do 3 let	791	34,5	134	11,8
4 až 6 let	369	16,1	178	15,7
7 až 11 let	405	17,6	292	25,7
12 až 15 let	447	19,5	251	22,1
16 až 25 let	283	12,3	280	24,7

Hlavní sociálně-ekonomické postavení respondenta

	Úplné rodiny				Neúplné rodiny			
	před pandemií (leden–únor 2020)		pandemie 2021		před pandemií (leden–únor 2020)		pandemie 2021	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Zaměstnanec	83,5	55,3	84,5	50,1	78,1	70,2	75,9	70,7
OSVČ	9,7	6,9	10,6	5,4	13,9	5,8	15,6	5,8
Součet zaměstnanců a OSVČ	93,2	62,2	95,1	55,5	92,2	76,0	91,5	76,5
Nezaměstnaný/ná	0,9	2,9	0,5	3,7	1,7	3,3	1,7	6,3
Žena na mateřské dovolené (28 týdnů), rodič na rodičovské dovolené	2,9	29,6	1	33,6	1,2	14,7	1,1	11
V domácnosti	0,3	2,7	0,4	3,0	0,0	1,6	0,6	1,7
Důchodce	2,2	2,0	2,5	2,9	4,5	2,4	4,5	2,6
Jiné	0,5	0,6	0,5	1,2	0,6	2,0	0,6	1,9

- stejně sociálně-ekonomické postavení před pandemií i v průběhu pandemie má:
 70 % matek z ÚR a 85 % matek z NÚR
 93 % otců z ÚR a 91 % otců z NÚR

Pracovní situace respondenta v průběhu pandemie

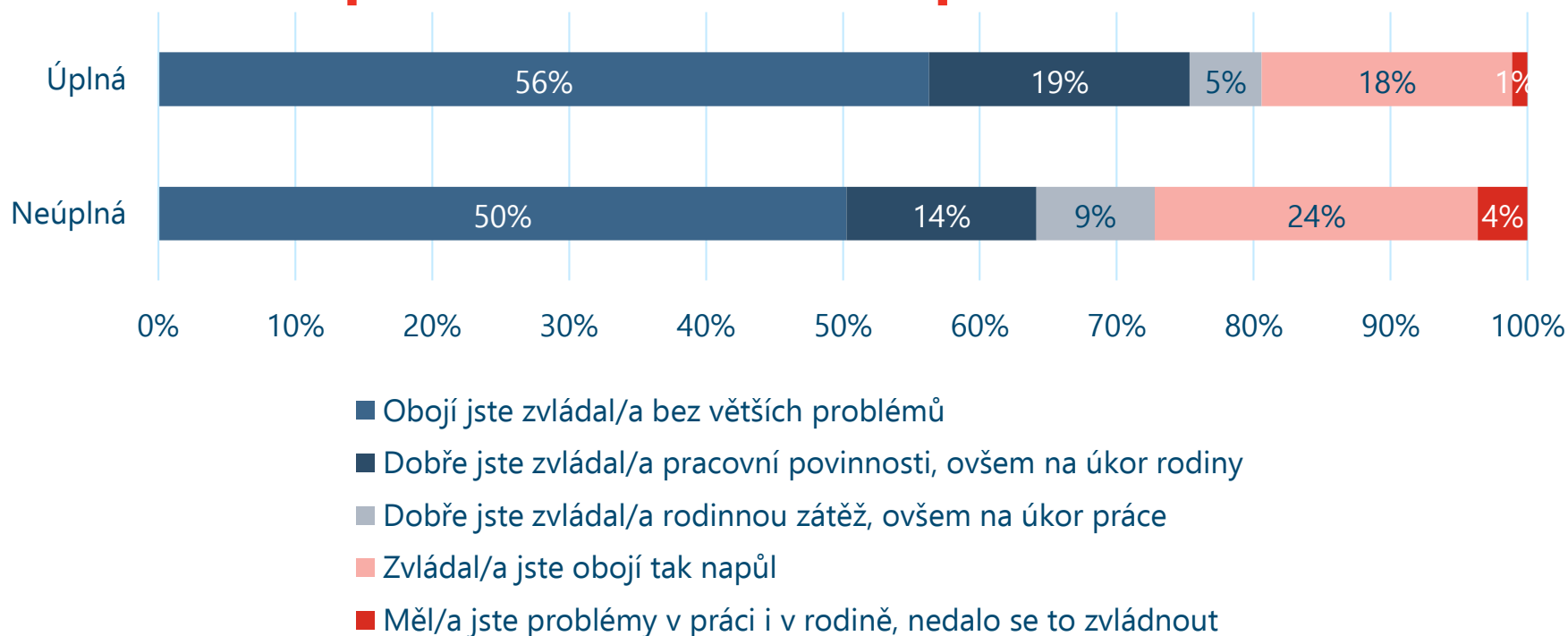
	Úplné rodiny		Neúplné rodiny	
	muži	ženy	muži	ženy
Převážně jsem pracoval/a, měl/a jsem poměrně stabilní práci	87,6	48,2	74,7	60,5
Převážně jsem pracoval/a, ale šlo spíš o krátkodobé přivýdělky, brigády	2,3	5,1	2,2	4,4
Určitou dobu jsem pracoval/a, určitou dobu nepracoval/a, střídalo se to zhruba půl napůl	5,4	10,4	10,1	10,9
Převážně jsem nepracovala/a (nezaměstnanost, čerpání ošetřovného aj.)	3,1	22,9	7,3	16,2
Bylo to jinak	1,6	13,4	5,6	8,0

- v průběhu pandemie většina rodičů převážně pracovala a měla poměrně stabilní práci (častěji otcové)
- matky, zejména z ÚR, neřídka dlouhodoběji setrávaly mimo pracovní trh (často z důvodu čerpání rodičovské dovolené)
- „nestabilní“ pozici na trhu práce, kdy se období pracovní aktivity a neaktivity (vy)střídalo zhruba půl napůl, deklarovalo cca 10 % všech matek i sólo otců, oproti 5 % otců z úplných rodin

Výskyt vybraných změn či okolností v oblasti práce během pandemie

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny	
	muži	ženy	muži	ženy
Častější práce z domova	32,9	23,1	35,2	27,5
Práce mimo běžnou pracovní dobu (po večerech, přes víkend)	21,9	15,3	25,7	18,8
Snížení pracovního příjmu	19,5	15,0	25,1	23,8
Nemožnost pracovat kvůli opatřením vlády	12,8	12,2	20,7	17,4
Nový, krátkodobý přivýdělek, brigáda	11,0	14,1	17,9	12,9
Zvýšení pracovního příjmu	17,0	11,5	15,1	10,9
Nová, stálá práce, změna zaměstnavatele/podnikání	11,7	11,4	9,5	11,0
Snížení úvazku, nižší počet odpracovaných hodin týdně/měsíčně	10,3	10,4	14,5	12,4
Zvýšení úvazku, vyšší počet odpracovaných hodin týdně/měsíčně	6,6	6,8	13,4	8,0
Výpověď, neprodloužení pracovní smlouvy, ukončení podnikání	6,1	9,8	8,9	9,3
Nezaměstnanost, přihlášení na úřadu práce, pobírání podpory	3,7	7,2	7,8	7,9

Zvládání slad'ování rodinných a pracovních povinností v době pandemie

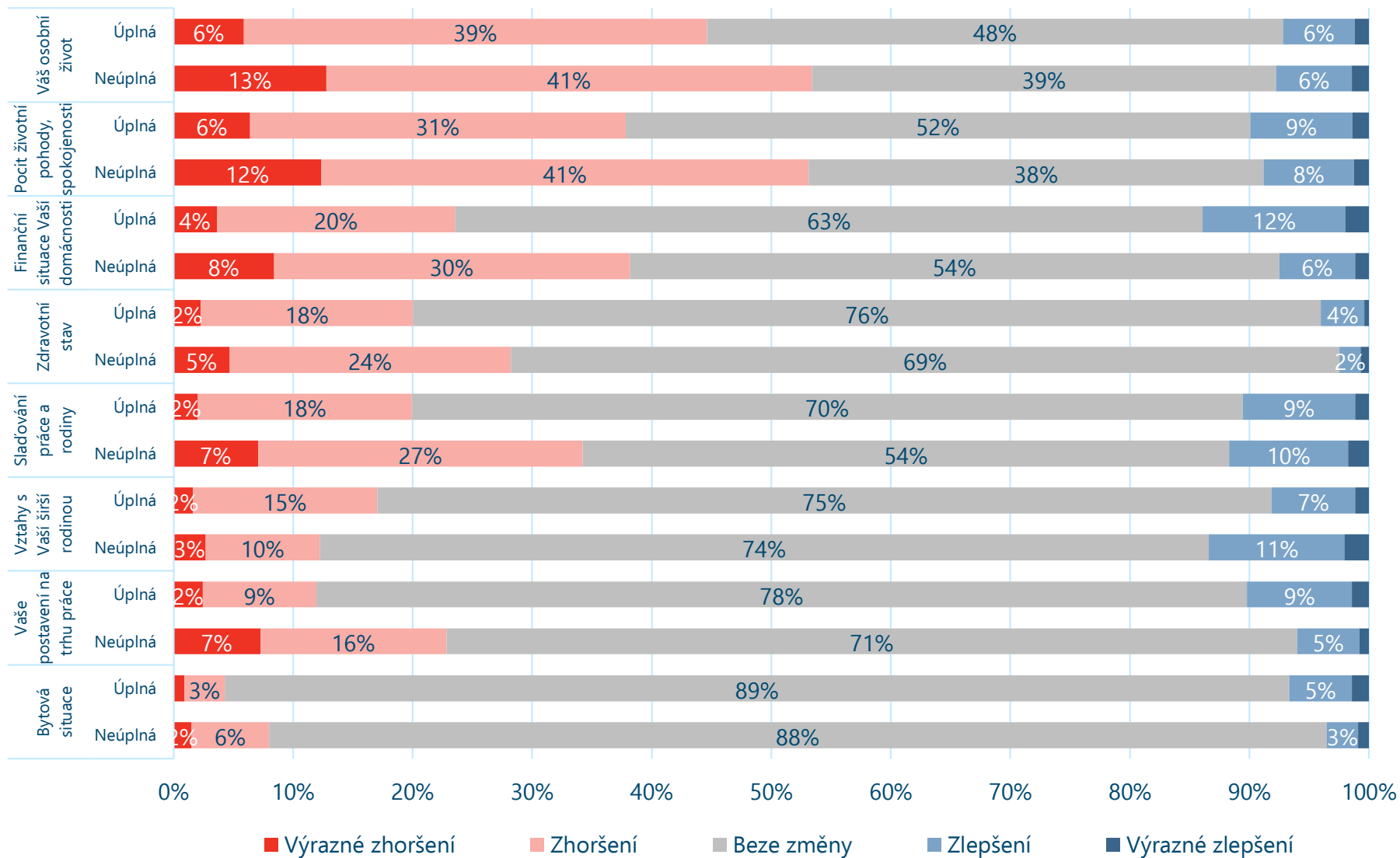

- pandemie měla na oblast slad'ování negativní dopad, v postojové rovině se však vnímání respondentů příliš nezměnilo, výraznější změny můžeme potvrdit pouze v případě sólo rodičů
- sólo rodiče měli ve srovnání s rodiči z ÚR ve vyšší míře při slad'ování v době pandemie problémy, přičemž častěji zvládali obojí tzv. jen napůl a častěji také museli dát přednost rodině před prací

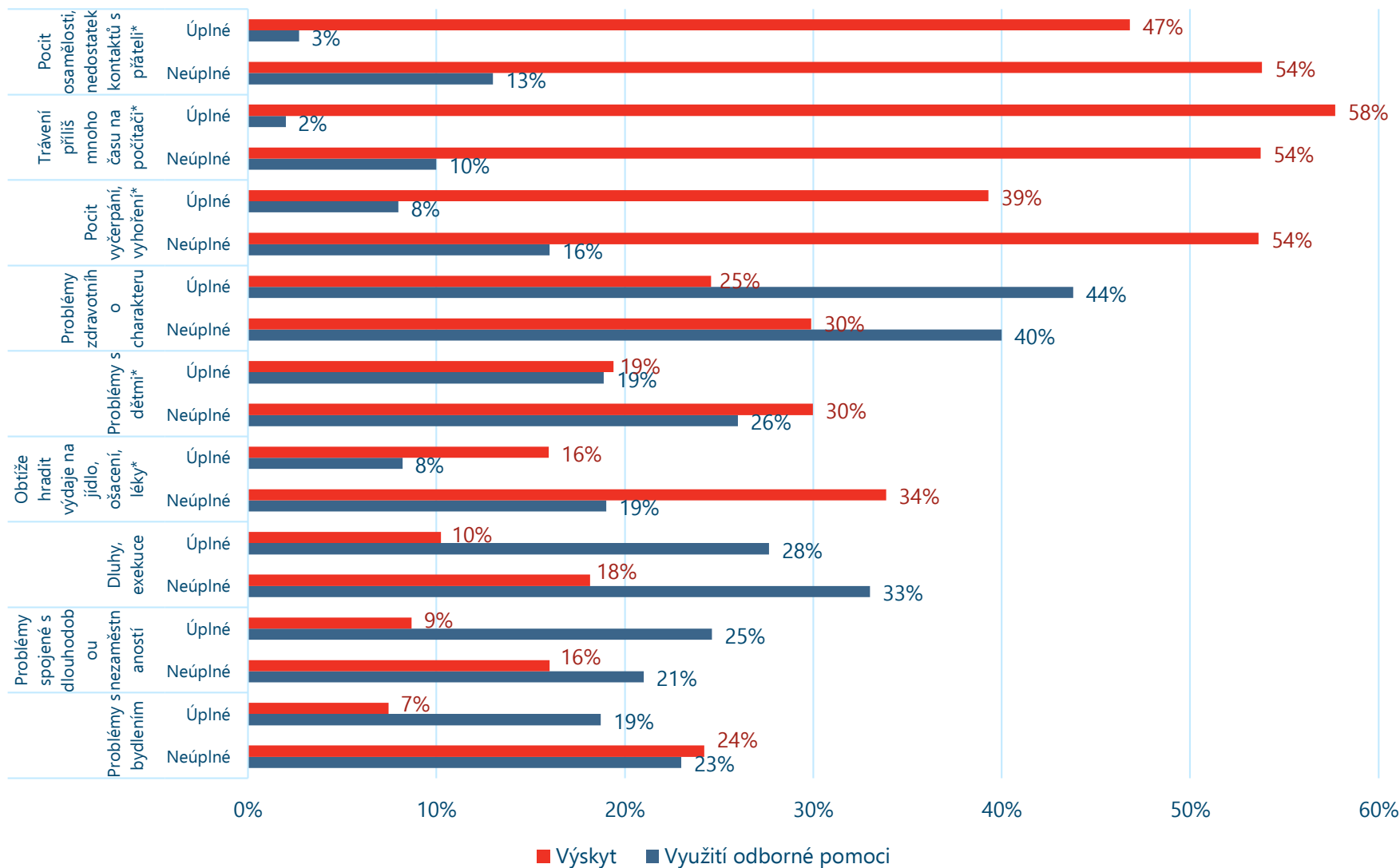
Finanční situace v době pandemie

- úplné rodiny měly nejčastěji k dispozici **čistý měsíční příjem** v nejvyšším intervalu, tj. **50 tisíc Kč a více** (42 %), neúplné rodiny „jen“ **20 až 30 tisíc Kč** (36 %)
- zatímco dvě třetiny neúplných rodin hospodařily s měsíčním příjmem do 30 tis. Kč, více než dvě třetiny úplných rodin měly k dispozici příjem 40 tis. Kč a více
- rodiče z obou typů rodin **nejčastěji nevnímali svoji domácnost ani jako bohatou, ani jako chudou** (75 % ÚR vs. 65 % NÚR); rodiče z ÚR častěji než ti z NÚR považovali domácnost za spíše bohatou či dokonce bohatou (16 % ÚR vs. 5 % NÚR), sólo rodiče naopak výrazně častěji vnímali svoji domácnost za (spíše) chudou (9 % ÚR vs. 30 % NÚR)
- zatímco v ÚR se **dařilo bez problémů ušetřit nějakou částku pravidelně každý měsíc** před pandemií 43 % a v době pandemie 34 % respondentů, v NÚR to bylo pouze 19 %, resp. 15 % rodičů
- o **MOP Covid-19** požádala necelá 4 % rodičů z ÚR a kolem 6 % sólo rodičů; jejich žádostem však bylo vyhověno pouze v 61 %, resp. 47 % případů

V jakých oblastech života respondentů došlo v průběhu pandemie covidu-19 ke změně? Porovnání období pandemie s obdobím před pandemií

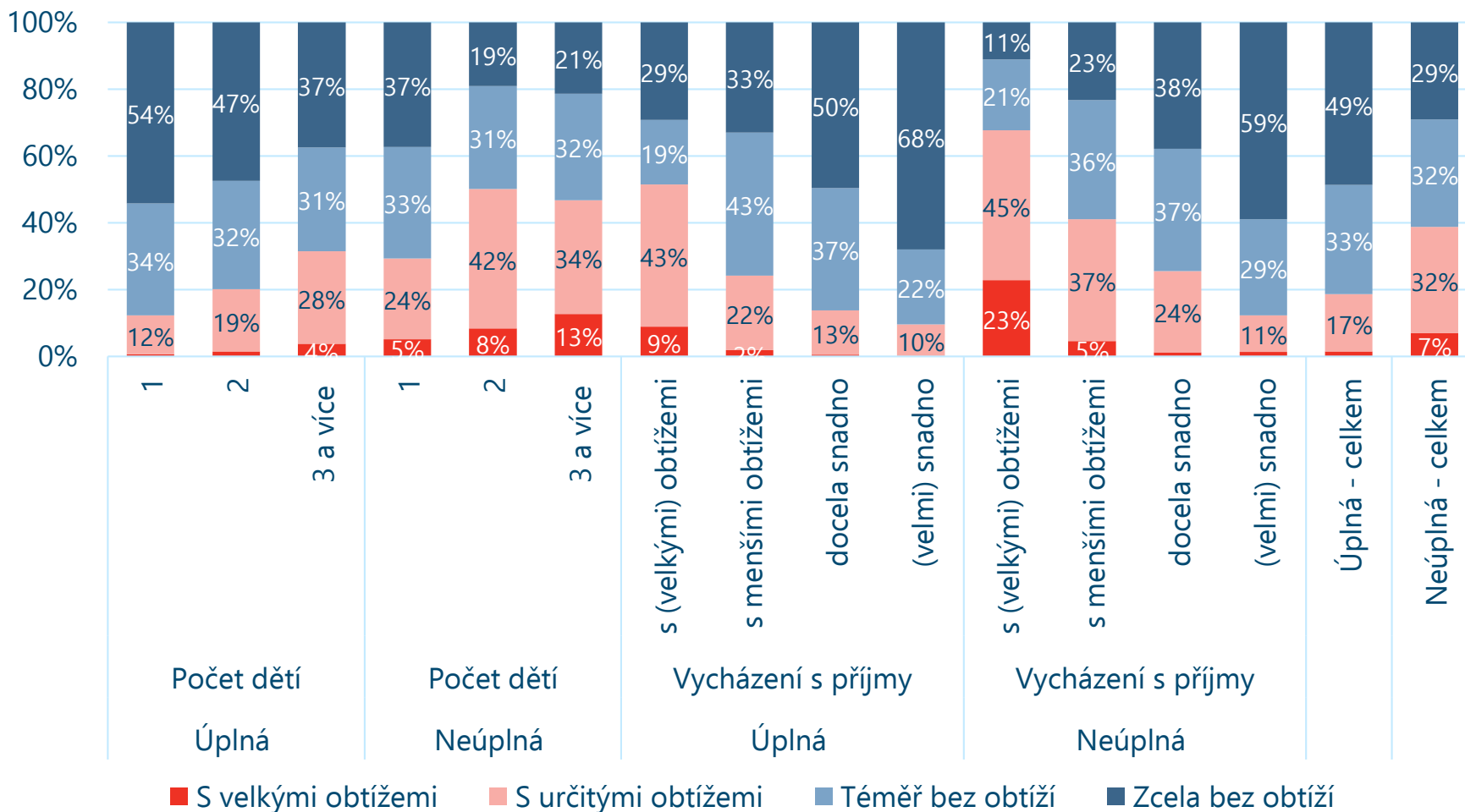
Problémy v rodině - Podíl výskytu jednotlivých problémů a využití odborné pomoci (vyjadřuje podíl z těch, u nichž se problém vyskytl)

Důvody omezeného využívání odborné pomoci

- především **snaha řešit svou situaci vlastními silami**, bez pomoci odborníků či specializovaných služeb
- deficity v podobě **časté nedostupnosti** služeb, a to jak kapacitní, finanční, časové, tak i místní
- restrikce související přímo s pandemií covid-19
- **nedostatečná informovanost** o existenci pomáhajících organizací - podíl rodičů, kteří o možnostech využít pomoci odborníků nebo neziskových organizací zaměřujících se na podporu rodin nevědí, se pohybuje v rozmezí 28–49 % u ÚR a 38–56 % u NÚR (dle typu služby)
- některou ze služeb využila jen 2–4 % rodičů z ÚR a 2–5 % z NÚR

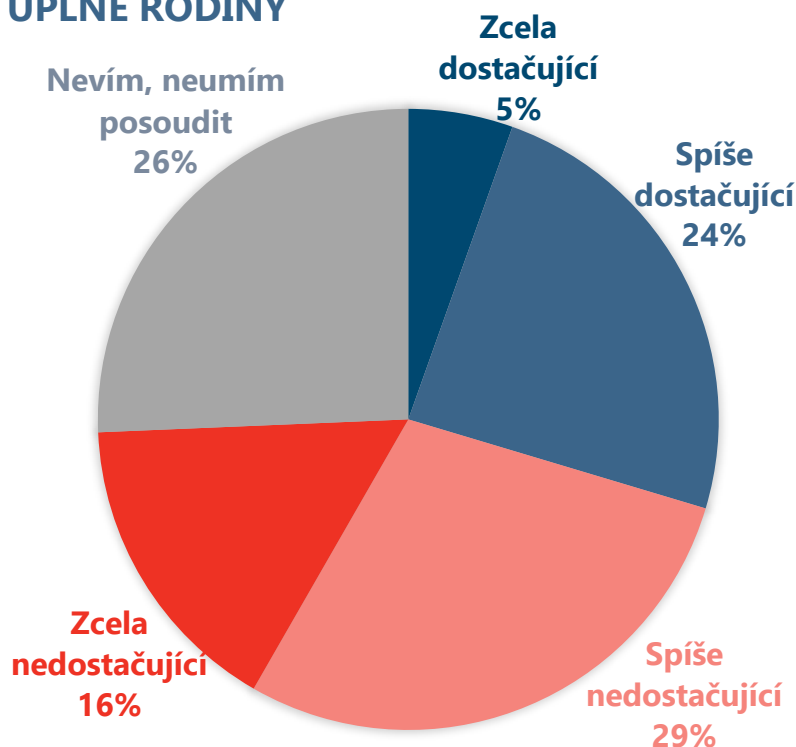
Zajištění potřebného technického vybavení či internetového připojení na distanční výuku dětí

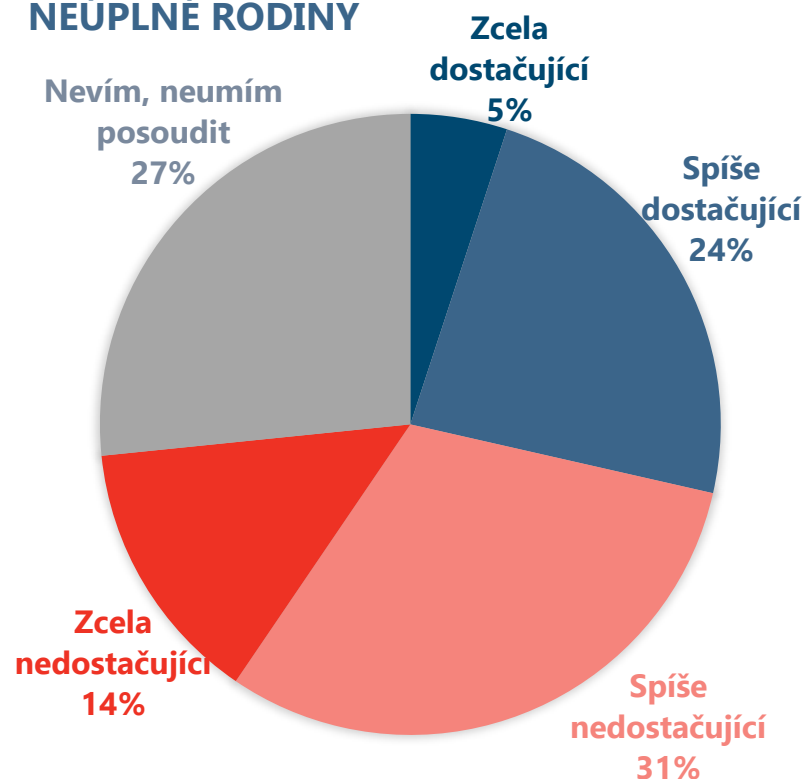
Pozn.: Zahrnuje pouze odpovědi těch respondentů, jejichž děti se nutnost zajištění distanční výuky v době pandemie týkala. Z důvodu nízkých četností nezahrnuje odpověď „Vůbec se mi to nepodařilo zajistit“ – zvolili ji pouze 3 respondenti z úplných rodin (N = 1 557) a 4 respondenti z neúplných rodin (N = 614).

Hodnocení pomoci státu rodinám s dětmi v době pandemie

ÚPLNÉ RODINY

NEÚPLNÉ RODINY

- hodnocení zhoršovalo spolu s klesajícím věkem respondenta a snižujícím se vzděláním
- se zhoršujícím se subjektivním vnímáním ekonomické situace domácnosti se horšilo také hodnocení pomoci státu v době pandemie

**KVALITATIVNÍ VÝZKUM ÚPLNÝCH
A NEÚPLNÝCH RODINY V DOBĚ
PANDEMIE COVID-19 A EKONOMICKÉ KRIZE
(2021 A 2022)**

Olga Nešporová

Kvalitativní výzkum - metodologie

- Semi-strukturované nestandardizované rozhovory o běžném rodinném fungování (popis rodiny, sladování práce a rodiny, finanční situace rodiny, využívání/nevyužívání služeb, hodnocení státní podpory a doporučení pro rodinnou politiku)
- Výběr – účelový, zároveň sledoval princip diverzity – region a velikost místa bydliště, vzdělání rodiče, věk dětí, zaměstnanost rodičů, v roce 2022 důraz na finanční tíseň, využívání služeb

- Výzkumný soubor:

	Muži	Ženy	Počet osob
Úplné rodiny 2021	5	9	14
Úplné rodiny 2022	6	12	18
Celkem úplné rodiny	11	21	32
Neúplné 2021	2	13	15
Neúplné 2022	0	12	12
Celkem neúplné rodiny	2	25	27
Celkem	13	46	59

- Sběr dat:

- Neúplné rodiny **1. vlna** (COVID) únor až březen 2021, **2. vlna** (finanční tíseň, služby) duben a květen 2022
- Úplné rodiny **1. vlna** (COVID) duben až listopad 2021, **2. vlna** (finanční tíseň, služby) červen až září 2022

Dopady pandemie covid-19 ve vnímání rodičů

Negativní dopady

- *Vzdělávání a socializace dětí*
- *Pracovní (slad'ování) a existenční problémy*
- *Omezení a sociální izolace*
- *Psychická nepohoda i závažnější psychické problémy*

Přínosy pandemie

- *Úprava pracovního režimu, práce z domova, flexibilita*
- *Možnost trávit víc času s rodinou a s dětmi*

Náměty rodičů z **úplných rodin** ke státní podpoře

Nízká očekávání o podpoře státu od soběstačných rodin, ale
potřeba stabilního zaměstnání a příjmu → **podpora zaměstnanosti
rodičů, podpora ekonomiky**

- **Nízkopříjmové rodiny vítají jakoukoliv finanční a materiální podporu** – kladně hodnocen mimořádný jednorázový příspěvek na dítě 5 000 Kč v roce 2022; negativně hodnocena snižující se podpora ze strany potravinové banky (NNO) → **rozšířit okruh příjemců přídatku na dítě nebo vyplácet mimořádné příspěvky?**
- **Obtížné období** – v době péče o nejmenší děti, kdy je rodič/matka na rodičovské dovolené a pečuje o malé děti (pokles životní úrovně)
→ **valorizace rodičovského příspěvku**
→ **zkrácené a flexibilní pracovní úvazky pro rodiče/matky**
→ **dostupnost zařízení péče o předškolní děti**
- **Větší nabídka volnočasových aktivit, finančně dostupných kroužků pro děti, sportoviště pro děti i dospělé** → **řešit lokálně?**

Náměty rodičů z **neúplných rodin** ke státní podpoře

Naprostá většina dotazovaných sólo rodičů byla se státní pomocí v době pandemie covid-19 nespokojená

- **Oblast finanční a materiální podpory** – uvítal by ji mnohem větší okruh samoživitelů, kritika nízké výše přídavků na děti
 - **zvýšit přídavky na děti a rozšířit jejich dostupnost**
 - **zvýšit povědomí o dávce MOP a rozšířit její dostupnost**
- **Výživné** – kritika jeho špatné nevymahatelnosti a nízké výše
 - zapojit stát do vymáhání výživného a jeho spravedlivého stanovení (problém nepřiznaných příjmů)
- **Oblast práce** – **sladování práce a péče o děti** – zkrácené úvazky → **zkrácené a flexibilní pracovní úvazky pro rodiče/matky**
 - problém s péčí o zdravotně postižené dítě
- **Oblast psychická** – kritická období pandemie, válka, rozchod s partnerem
 - **dostupné služby psychologů, poradenství** (o rozvodu, finanční)

Individuální přístup?

DOPORUČENÍ PRO RODINNOU POLITIKU NA ZÁKLADĚ POZNATKŮ Z PROJEKTU

Závěrečná doporučení pro rodinnou politiku I.

- **Udržení a podpora soběstačnosti rodin s dětmi – podpora zaměstnanosti a ekonomiky**
- Umožnit flexibilitu práce (časovou, místní – např. práce z domova)
- Podporovat zaměstnavatele v přijímání rodičů na částečné úvazky
- Snížit přetrvávající gender pay gap
- Zajistit dostupnost vzdělávacích institucí a služeb péče o nejmenší děti – dle místní poptávky; včetně podpory individuální nerodinné péče
- Zachovat prezenční výuku na školách a pečlivě zvažovat jejich zavírání
- S cílem eliminovat sociální znevýhodnění dětí z nízkopříjmových rodin a jejich vyloučení z kolektivů zajistit dostupnost družin, podpořit volnočasové aktivity a pomoci s jejich úhradou, včetně úhrady stravování dětí ve školách či nákupu školních pomůcek
- Zvýšit dostupnost sociálních bytů, eliminovat propad do nebytového bydlení; pomoci samoživitelům v oblasti nájemního bydlení, např. v platbě kauce

Závěrečná doporučení pro rodinnou politiku II.

- Zlepšit osvětu a informovanost rodičů o možnostech pomoci a podpory v různých situacích, podpořit aktivity vedoucí k síťování služeb na lokální úrovni
- Zvýšit dostupnost služeb psychologů, psychoterapeutů a psychiatrů (registrovaná soc. služba?). Posílit psychologickou pomoc na školách (školní psycholog), posílit činnost pedagogicko-psychologických poraden (zkrátit čekací lhůty)
- Zpřehlednit a zjednodušit systém sociální podpory, zvýšit osvětu a poradenství například ze strany poboček Úřadů práce a tím zlepšit orientaci rodičů v možnostech podpory ze strany státu, např. vytvořit přehledný informační portál
- Podporovat pozici sociálních pracovníků působících přímo v terénu (např. jako zaměstnanci obecních úřadů)
- Zjednodušit a urychlit výplatu mimořádné okamžité pomoci rodinám na překlenutí momentální tíživé situace
- **Podporovat utváření celospolečenského prorodinného klimatu (už na školách)**

DĚKUJEME VÁM ZA POZORNOST

jana.paloncyova@rilsa.cz

nadezda.kreckova@rilsa.cz

olga.nesporova@rilsa.cz

kamila.svobodova@rilsa.cz